

Türk-İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalı V. Koordinasyon Toplantısı ve Osmanlı Dönemi Bursa Sempozyumu 26-28 Nisan 2019 / Bursa

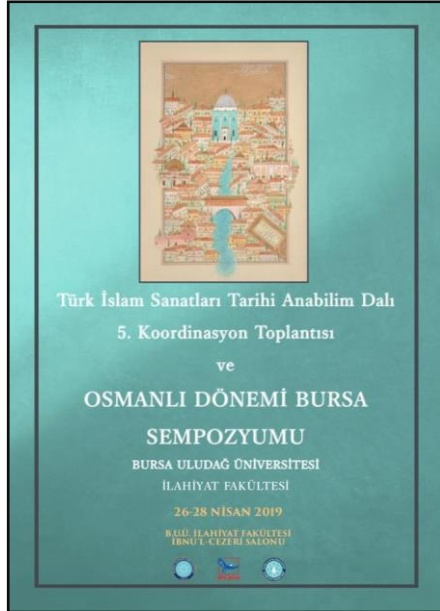
FATMA ŞEYMA BOYDAK

Arş. Gör., Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi
İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü Türk İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalı
ftmseyma@gmail.com | orcid.org/0000-0001-9009-6795

Geliş Tarihi / Received: 07.05.2019 • Yayına Kabul Tarihi / Accepted: 10.05.2019

Atıf / Cite as

Boydak, Fatma Şeyma. "Türk-İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalı V. Koordinasyon Toplantısı ve Osmanlı Dönemi Bursa Sempozyumu 26-28 Nisan 2019/Bursa". *İstem*, 17/33 (2019): 319-328.
<https://doi.org/10.31591/istem.561569>



İlahiyat Fakülteleri Türk-İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalı V. Koordinasyon Toplantısı ve Osmanlı Dönemi Bursa Sempozyumu, 26-28 Nisan 2019 tarihleri arasında Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ev sahipliğinde Bursa'da gerçekleşti.

Sempozyum onur kurulu, Bursa Valisi Yakup CANPOLAT, Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alınur AKTAŞ, Uludağ Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet Saim KILAVUZ ve Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ idi.

Koordinasyon Toplantısı ve Sempozyum düzenleme kurulu ise;

- Prof. Dr. Yılmaz CAN (Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM (Necmettin Erbakan Üni. A.K. İlahiyat Fak.)
- Doç. Dr. Hicabi GÜLGEN (Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)
- Arş. Gör. Fatma Şeyma BOYDAK (Necmettin Erbakan Üni. A.K. İlahiyat Fak.)

Sempozyum; 1 açılış konferansı, 4 oturumda sunulan toplam 16 tebliğ ve değerlendirme oturumundan müteşekkil idi.

Sempozyum, 26 Nisan 2019 Cuma günü 10.00'da Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Hicabi GÜLGEN'in programı arzı, İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ ve Uludağ Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ahmet Saim KILAVUZ tarafından gerçekleştirilen protokol konuşmaları ile başladı.



Açılış konferansı, Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Türk İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Yılmaz CAN tarafından verildi.



Prof. Dr. Yılmaz CAN konuşmasında; sanat-estetik ilişkisi, İslam medeniyetinin inşası ve yansımaları ve Türk İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalı'nın önemi ve işlevi hakkında şunları söyledi: "Estetik ve sanat duygusu fitrî bir duygudur. Bu duyguyu ruhumuza Yaradan dikmiştir. İslam filozoflarının, İslam mutasavvıflarının ortak görüşü budur. Hatta modern batıda sanat tarihiyle ilgilenenlerin büyük ekseriyeti de böyle düşünür. Yani estetik ve sanat duygusunun fitrî olduğunu, insan tabiatına ekildiğini kabul etmişlerdir. Özellikle İslam mutasavvıfları sanatı çok güzel mütalaa etmişler ve çok güzel imgeler kullanmışlardır. Mutasavvıflar şöyle diyorlar: Cenâb-ı Hakkın bazı isim ve sıfatları vardır. Allah bu isim ve sıfatlarından birer cüz birer parça da insana vermiştir. İslam düşünürleri bilimleri tasnif ederken sanatı öyle bir yere koymuşlar ki sanatın yanında ahlak var, din var, hukuk var, felsefe var, siyaset var. Sanat bir değer bilimidir. İnsanı insan yapan da zaten bu değer bilimleridir. Müspet bilimler insanın sadece hayatını kolaylaştırır. Ahlak, din, sanat, felsefe öyle değildir. Bunlar bizatihi insanın fıtratıyla, ruhuyla, gönlüyle, zihniyle bütün bu alanlarla ilgileniyor ve insanı belli bir istikamete, belli bir yöne doğru yönlendiriyor. Bunlar değer bilimleridir. İnsana kıymet veren bilimlerdir bunlar. Şimdi bu noktadan çok uzaklaştık. Günümüzde meslektaşlarımız, İlahiyatçılar sanata, sanat tarihine, Türk İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalına nasıl bakıyorlar. Mutasavvıflar diyor ki: "İnsan, Allah'ın sıfatlarıyla sıfatlandıkça adım adım Yaradan'a yaklaşmış olur". Sıfatlarından birisi de bedîî sıfatıdır. Bu sıfatla sıfatlandıkça Allah'a yaklaşmış olur. Yani aslında güzellik kulvarında adım adım yürümenin adıdır sanat. Dini naslara dayanarak sanatın aleyhine haramın alanını çok genişletmişler. Sanatı öyle bir alana sıkıştırmışlar ki hatta bulanık diye tabir edilen alanı da bu alandan uzak duralım, haram demesek bile yani bu bizi bir süre sonra harama sürükleyebilir, bu alana yaklaşmayalım diyen bir bakış açısı var. Hâlbuki estetik ve sanat duygusunu Yaradan insanın ruhuna üflemiştir. "Biz insana kendi ruhumuzdan üfürdük" âyet-i kerîmesi bununla ilgilidir. Sanat, hayatın içinde güzeli aramaktır. Sanat, bütün çirkinliklerden uzaklaşmanın adıdır. Sanattan duyulan hazzın ruhla ilgisi vardır, bedenle ilgisi yoktur. Sanat aynı zamanda bireyi üreten kılar. Sanat eserinin iki boyutu vardır. İlki fizikî boyut, ikincisi ise anlam bo-

yutudur. Müslüman güzeli arar ve ahengi arar. İnsan Allah'ın sıfatlarıyla sıfatlandıkça O'na yaklaşmış olur. Medeniyetler önce gönüllerde, zihinlerde kurulur. Yansıması ise sanattır. Sadaka taşları, sebiller medeniyetin yansımalarıdır. Onların varlığı zihnimizi yeniden inşa eder. Daha önce inşa edilen mimari eserler sonraki nesillerin inşasını sağlar. Yaşadığımız şehirler zihnimizle örtüşmüyorsa acı çekeriz. Bir süre sonra ya zihnimizle yeni şehirler inşa ederiz ya da zihnimizi bizle örtüşmeyen şehirler teslim alır. Şimdi maalesef ikincisi gerçekleşiyor.”

Açılış konferansı sonrası İlahiyat Fakültesi Türk Din Musikisi Anabilim Dalı Başkanı Dr. Öğr. Üyesi M. Zinnur KANIK tarafından tambur ile mûsikî terennüm edildi.

Sempozyumun I. oturumu 14.30-15.10 saatleri arasında Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM başkanlığında gerçekleştirildi. Oturumun ilk konuşmacısı Prof. Dr. Abdulkadir DÜNDAR, “*Vakıflar Genel Müdürlüğü Abide ve Yapı İşleri Dairesi Arşivi'nde Bulunan Bursa İl Merkezindeki Camilerle İlgili Belgeler ve Değerlendirilmesi*”, ikinci konuşmacılar Prof. Dr. Bahattin YAMAN ve Dr. Yasser DALLAL, “*Mukarnasları Bakımından Bursa Yıldırım Beyazıt Câmii*”, üçüncü konuşmacılar Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM ve Öğr. Gör. Kâzım KÜÇÜKKÖROĞLU, “*Beylikler Devri'nde Türk Çini Sanatı ve Bursa*”, dördüncü konuşmacı Arş. Gör. Fatma Şeyma BOYDAK ise “*16. Yüzyıl Osmanlı Cild Sanatı ve Bursa İnebey Yazma Eser Kütüphanesi'ndeki Tam Zemin Tezyînatlı Örnekleri*” başlıklı bildirimlerini sundular.



I. Oturum

II. oturum 15.20-16.00 saatleri arasında Prof. Dr. M. Gözde RAMAZANOĞLU başkanlığında gerçekleştirildi. Oturumun ilk konuşmacısı Doç. Dr. Hicabi GÜLGEN, “*Bursa Eski Eserleri Sevenler Kurumu'nun Çalışmaları ve Yayınları*”, ikinci konuşmacı Arş. Gör. Betül ESER, “*Cami Cephelerinde Yer Alan Balkonların Bursa Örnekleri Üzerinden İncelenmesi; Yıldırım Camii, Yeşil Cami ve Muradiye Camii Örnekleri*”, üçüncü konuşmacı Dr. Öğr. Üyesi Nebi BUTASIM,

“Bursa Mihraplarında Estetik”, dördüncü konuşmacılar Dr. Öğr. Üyesi Edip YILMAZ ve Erdal ELMAS ise, “Ohri (Makedonya) Camilerinde Bursa Etkisi” başlıklı tebliğlerini sundular.



II. Oturum

III. oturum 16.20-17.00 saatleri arasında Doç. Dr. Recep GÜN başkanlığında gerçekleştirildi. Oturumun ilk konuşmacısı Arş. Gör. Dr. Ayşe ERSAY YÜKSEL, “Sultan V. Mehmed Reşad’ın Bursa Seyahati Fotoğrafları: Bursa Hatıra-i Seyahat-ı Hümâyûn”, ikinci konuşmacı Dr. Öğr. Üyesi Semra GÜLER, “Bursa’da Medfun Bir Hattat: Şeyh Süleyman Vehbi Efendi”, üçüncü konuşmacı Öğr. Gör. İsmail HACIAHMETOĞLU, “Bursa’nın İlkleri (Türk-İslâm Sanatları Tarihi Cihetinden Bir Deneme)”, dördüncü konuşmacı ise Arş. Gör. Hüseyin CAN ise, “Bursa Orhangazi İlçesi Gürle Köyü Hamamı” başlıklı tebliğlerini sundular.



III. Oturum

IV. oturum 17.10-17.50 saatleri arasında Prof. Dr. Candan NEMLİOĞLU başkanlığında gerçekleştirildi. Oturumun ilk konuşmacısı Dr. Öğr. Üyesi Emine GÜZEL, “Osmanlı Mezar Taşlarında Lale Motifi”, ikinci konuşmacı Arş. Gör. Belkıs DOĞAN, “İsfahan Şah Camii’nde Hayvan Tasvirli Çini Pano – İslam Sanatı mı Hıristiyan Sanatı mı?”, üçüncü konuşmacı Müslüm AYDIN ise, “Niksar Ko-

nakları Tezyini Özellikleri” başlıklı tebliğlerini sundular.



VI. Oturum

IV. oturum sonrasında Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ tarafından kapanış konuşması yapıldı ve programı teşriflerinden ötürü tüm katılımcılara teşekkür edildi. Ayrıca Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ tarafından sempozyum düzenleme kuruluna Ebrû sanatkârı Doç. Dr. Hicabi GÜLGEN'in eserleri olan Ebrû levhaları takdim edildi.



Sempozyum değerlendirme oturumu ertesi gün yapılan koordinasyon toplantısı başlangıcında gerçekleştirildi. Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM, Doç. Dr. Hicabi GÜLGEN ve Arş. Gör. Fatma Şeyma BOYDAK sempozyumun organizasyonu ile ilgili deneyimlerini paylaştılar ve sempozyum bildirimlerinin kitaplaştırılacağını ifade ettiler. Daha sonra Doç. Dr. Eyüp NEFES'in sempozyum bildirimlerine dair yaptığı değerlendirme ve tavsiyelerle değerlendirme oturum tamamlandı ve top-

lantıya geçildi.



İlki 2012 senesinde Merhum Prof. Dr. Ahmet Saim ARITAN Hocamızın önderliğinde Konya'da Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ev sahipliğinde düzenlenen Türk-İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalı Koordinasyon Toplantısının ikincisi 2013 senesinde Ondokuz Mayıs Üniversitesi ev sahipliğinde Samsun'da, üçüncüsü 2014 senesinde Süleyman Demirel Üniversitesi ev sahipliğinde Isparta'da, dördüncüsü 2015 senesinde Sakarya Üniversitesi ev sahipliğinde Sakarya'da, beşincisi ise 27 Nisan 2019'da Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM, Doç. Dr. Hicabi GÜLGEN ve Arş. Gör. Fatma Şeyma BOYDAK'ın organizatörlüğünde Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ev sahipliğinde Bursa'da gerçekleştirildi. Türk-İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalının ders müfredatı ve öğretim elemanlarına dair problemler ve çözüm önerilerinin görüşüldüğü toplantıya Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM başkanlık etti.





Rutin olarak yapılmaya devam edilmesi istenen koordinasyon toplantısının bilgi şölenleri olan sempozyumlar eşliğinde yapılmasından duyulan memnuniyet ifade edildi.

Toplantıda söz alan öğretim elemanları anabilim dalımıza dair şu fikirleri beyan etmişlerdir. *Prof. Dr. Yılmaz CAN*, terminoloji birliği oluşturmanın gereği ve önemi üzerinde durdu ve İslam sanatının, İslam varlık düşünce tarihi ve İslam varlık tasavvurunu bilmekle daha iyi anlaşılacağına değindi. *Prof. Dr. Abdülkadir DÜNDAR*, bu alanda yetkin olmayan branş dışı öğretim elemanlarının Türk-İslam Sanatları Tarihi dersini vermemeleri gerektiğinden, bu alanda yetkin kişilerin yetişebilmesi adına lisansüstü eğitim imkanlarının artırılması gerektiğinden ve yetişen kişilerin öğretim elemanı olarak istihdam edilmesinin öneminden bahsetti, ayrıca Türk İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalı'nın YÖK'te öncelikli alanlar içerisine alındığını belirtti. *Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM*, yeni açılan bazı İlahiyat ve İslami İlimler Fakültelerinde anabilimin dalının farklı isimlerle isimlendirildiğini belirtti ve "Türk İslam Sanatları Tarihi" adının korunması gerektiğini izah etti. *Arş. Gör. F. Şeyma BOYDAK*, Türk İslam Sanatları Tarihi Anabilim Dalı ile Türk İslam Edebiyatı ve Türk Din Musikisi Anabilim Dallarının birleştirilerek kurulan yeni anabilim dallarına mensup öğretim elemanlarının bu birleştirme sebebiyle ihtisas alanlarının anlaşılmasının pek mümkün olmadığını ifade etti. *Arş. Gör. Belkıs DOĞAN*, ders müfredatının yoğunluğunun azaltılması gerektiğini, derste öğrenciye bilgi yüklemesi yapılması yerine onlara sanat tarihini sevdirmenin önemine vurgu yaptı. *Doç. Dr. Hicabi GÜLGEN*, ders müfredatında Selçuklu ve Osmanlı dönemi sanat ve mimarisine önem verilerek öğrencinin Anadolu'da karşılaşılabileceği yapılar ve eserlerin ders içeriğine dâhil edilmesi gerektiğinden bahsetti. *Doç. Dr. Mehmet MEMİŞ*, sanat uygulamalarına ve gelenekli sanatlara da gerekli önemin verilmesini hatırlattı. *Doç. Dr. Fatih ÖZKAFKA*, ders içerik yoğunluğunun azaltılması gerektiğini ve önceliğin öğrenciye alanı sevdirmek olduğunu ifade etti. Aynı zamanda müze ve mimari yapı gezilerinin organize edilmesinin önemine vurgu yaptı. *Öğr. Gör. M. Efdaluddin KILIÇ*, anabilim dalı olarak gezi organizasyonları yapılmasını ve koordinasyon toplantılarında sanatkâr öğretim elemanlarının eserleriyle katılabileceği bir sergi düzenlenebileceğini teklif etti. *Prof. Dr. Aziz DOĞANAY*, imam-hatip lisele-

rinde önceki dönemlerde verilen sanat ve medeniyet derslerinin tekrar müfredata eklenmesi gerektiğini belirtti.

Toplantıda anabilim dalı zorunlu dersi olan “Türk İslam Sanatları Tarihi” dersinin müfredatta hangi dönemde okutulması gerektiğine dair de istişarelerde bulunuldu ve 4. veya 5. dönemde okutulması gerektiği üzerinde karar kılındı. Ayrıca öğretim elemanlarının yayın ve tezlerini barındıran veri tabanı oluşturulabileceği ifade edildi.

Anabilim Dalı ekibimiz 27 Nisan Cumartesi günü öğleden sonra Doç. Dr. Hicabi GÜLGEN’in rehberliğinde Bursa mimari yapı ve müzelerinde alan araştırmaları ve eser incelemeleri gerçekleştirdi. Hüdavendigâr Camii ve Külliyesi, Muradiye Külliyesi, Muradiye Kur’an ve El Yazmaları Müzesi, Osman ve Orhan Gazi Türbeleri, Ulu Cami ve Orhan Cami Hanlar Bölgesi inceleme yapılan alanlardandı. 28 Nisan Pazar günü ise İznik’teki yapılar incelendi ve böylelikle program son buldu.



Hüdavendigâr Camii’nde



Muradiye Kur’an ve El Yazmaları Müzesi’nde



İznik Ayasofya (Orhan) Camii önünde